

ASSURANCE &
OVERHEIDSACCOUNTANTS

Boardletter 2023

Gemeente Den Helder

Aan de gemeenteraad van gemeente Den Helder
Willemsoord 66
1781 AS Den Helder

21 november 2023

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u onze tussentijdse bevindingen met betrekking tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente voor het boekjaar dat eindigt op 31 december 2023. We hebben onze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2023 en onze overeenkomst d.d. 10 juli 2023. Onze zienswijzen, bevindingen en aanbevelingen zijn open en constructief besproken met de ambtelijke organisatie en de portefeuillehouder Financiën.

In deze rapportage hebben wij onze bevindingen en observaties opgenomen ten aanzien van uw interne beheersing voor zover wij deze hebben geëvalueerd in het kader van de jaarrekeningcontrole. De Boardletter is naar haar aard kritisch. Het geeft vooral aan wat beter kan. We willen echter benadrukken dat de interne beheersing als geheel van voldoende niveau is. De organisatie is zich bewust van de aanwezige risico's in de interne beheersing en acteert hierop waar ze dit nodig acht.

De Boardletter is opgezet als interactief document waar u eenvoudig doorheen kunt navigeren door op de menuopties aan de linkerzijde of de onderstreepte woorden te klikken. Tevens kunt u met de pijltjes rechtsonder een pagina terug of vooruit. Wij vragen u uit duurzaamheidsoverweging terughoudend te zijn met het printen van de Boardletter. Indien wij de gebruikersvriendelijkheid van het plan kunnen verbeteren, dan horen wij dat graag van u.

De Boardletter begint met een samenvatting van onze belangrijkste boodschappen. Vervolgens geven wij ons beeld op de interne beheersing van uw organisatie vanuit diverse onderwerpen. In het onderdeel daarna blikken we vooruit op de jaarrekeningcontrole. We sluiten de Boardletter af met een bijlage waarin we enkele actuele ontwikkelingen geven die voor u van belang kunnen zijn.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de prettige samenwerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,
ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V.

J.G. Schuijt MSc RA

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Samenvatting van onze belangrijkste boodschappen

Belangrijkste boodschappen

Interne beheersing

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Interne beheersing als geheel is voldoende

- Naar onze mening is de interne beheersing binnen uw gemeente als geheel voldoende om tot een getrouwe jaarrekening en rechtmatigheidsverantwoording te komen. Onze mening wordt ondersteund door de bevindingen die voortkomen uit de werkzaamheden van de VIC over het eerste halfjaar.

Uw controleomgeving heeft versterking

- De eerste lijn is kwetsbaar omdat kennis en vaardigheden bij belangrijke en complexe dossiers geconcentreerd is bij één of een beperkt aantal medewerkers. Dit risico wordt versterkt omdat (werk)processen beperkt zijn beschreven. Hoewel er op onderdelen verbeteringen zichtbaar zijn, worden processen die wel beschreven zijn nog niet altijd uitgevoerd zoals ze bedoeld zijn.
- In de controleomgeving missen wij een expliciete tweede lijn die de eerste lijn in de breedte ondersteunt, risico's signaleert en bewaakt en met een onafhankelijk kritische blik meekijkt bij het uitvoeren van processen en complexe dossiers. Tevens missen wij een duidelijke visie welke plaats de concerncontroller zou moeten innemen in de interne beheersing binnen gemeente Den Helder. Wij hebben het college aangeraden om deze visie op korte termijn te ontwikkelen.
- De derde lijn wordt gevormd door de VIC. Ondanks de waarborgen die in opzet aanwezig zijn, vinden wij het onwenselijk dat de derde lijn is ondergebracht bij Team Financiën in de eerste lijn, omdat de onafhankelijkheid van de VIC in gevaar kan komen.
- Om gedrag te beïnvloeden en sturing vorm te geven in de controleomgeving, hebben wij het college aangeraden om het prestatie management binnen de gemeente verder vorm te geven door doelstellingen en prestatie-indicatoren binnen de hele organisatie door te voeren en dit onderdeel te maken van de implementatie van de visie op P&C.

Wij zijn het eens met de conclusies van de VIC

- De VIC wordt zeer nauwgezet, kritisch en zorgvuldig uitgevoerd. Hierdoor kunnen wij op een goede wijze gebruik maken van hun werkzaamheden. Omdat de VIC geïntegreerd is binnen Team Financiën in de eerste lijn, kunnen we echter niet steunen op de werkzaamheden.
- Het VIC-plan is goed doorontwikkeld. Een belangrijke verbetering is dat er meer aandacht is voor frauderisico's. Daarnaast is de risicoclassificatie per proces beter onderbouwd. Desalniettemin zien wij mogelijkheden om de VIC en haar controleplan verder door te ontwikkelen.
- Een punt van aandacht is de conclusievorming naar aanleiding van de gedane bevindingen voor de verdere werkzaamheden van de VIC, de externe accountant of de rechtmatigheidsverantwoording.
- Hoewel wij hebben gesignaleerd dat de opvolging nog niet voor alle punten zichtbaar gemaakt is, vinden wij het een goede ontwikkeling dat de voortgang van bevindingen en aanbevelingen een plaats heeft gekregen binnen de werkzaamheden van de VIC. Hierdoor draagt de VIC aantoonbaar bij aan het lerende vermogen van de organisatie.

Samenvatting van onze belangrijkste boodschappen

Belangrijkste boodschappen

Interne beheersing

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Risicomanagement is in ontwikkeling

- Er zijn goede stappen gezet om risicomanagement te integreren in de organisatie, maar dit proces is nog niet afgerond. De kaders zijn uiteengezet in het Beleidskader, maar moeten nog in de volle breedte in de organisatie worden geïmplementeerd.
- Hoewel de visie van de gemeente is dat risicomanagement een lijnverantwoordelijkheid is, is het naar onze mening van belang dat dit proces door een onafhankelijke medewerker wordt bewaakt, zoals de concerncontroller.

Frauderisico's zijn deels opgenomen in VIC-plannen

- Er is een opzet gemaakt van een frauderisicoanalyse. In de werkplannen van de VIC is een deel van deze risico's met bijpassende beheersmaatregelen al opgenomen.
- Een volgende stap is om de frauderisico's meer te integreren in de dagelijkse bedrijfsvoering van de organisatie, mede als onderdeel van het uit te voeren M&O beleid..

Prestatiemanagement in uw P&C cyclus is volop in ontwikkeling

- De planning & control (P&C) cyclus van uw gemeente is volop in ontwikkeling. Naar onze mening mist een plan dat toeziet op de daadwerkelijke verankering van de visie in de organisatie.
- Daarnaast ontbreekt een duidelijk standpunt hoe u als raad meegenomen gaat worden bij het bepalen van de effectindicatoren of het korter en gerichter maken van de paragrafen. Door dit te doen, wordt de noodzakelijke betrokkenheid van de gemeenteraad benadrukt.

Dit zijn de belangrijkste detailbevindingen van ons en de VIC

- Uit de werkzaamheden van de VIC over het eerste halfjaar is gebleken dat de aantoonbare prestatielevering in de eerste lijn nog niet is gewaarborgd. Over het eerste halfjaar is het in twee gevallen niet gelukt om de prestatielevering achteraf vast te stellen.
- Hoewel de rechtmatigheid van de aanbestedingen nog steeds aandacht vraagt, zijn wij verheugd te constateren dat er in het eerste halfjaar van 2023 geen nieuwe onrechtmatigheden zijn geconstateerd in de (Europese) aanbestedingen.
- Het team Wmo heeft het afgelopen jaar een goede ontwikkeling doorgemaakt. De verbeteringen in de processen en de kwaliteit van het team hebben er ertoe geleid dat er geen bevindingen zijn geconstateerd.
- Ook door het team Jeugd zijn belangrijke stappen gezet om de interne beheersing te verbeteren. Dit heeft geleid tot een daling van de door de VIC geconstateerde fouten en onduidelijkheden. De processen binnen dit team blijven echter kwetsbaar.
- Wij hebben geconstateerd dat de conclusies en aanbevelingen uit het rapport van de Rekenkamercommissie over verstrekte subsidies nog onverkort van kracht zijn. Hierdoor is het risico aanwezig dat subsidielasten onrechtmatig zijn als niet kan worden vastgesteld of deze de beoogde maatschappelijke effecten en (kwalitatieve) afspraken uit de subsidiebeschikking realiseren..

Neem een positie in over de waardering van Willemsoord

- Op het moment van deze rapportage vindt er een onderzoek plaats naar, onder andere, de financiële positie van Willmsoord. Wij hebben het college verzocht om op basis van de resultaten van dit onderzoek een onderbouwde positie in te nemen ten aanzien van de waardering van het kapitaalbelang in de jaarrekening 2023.

Ons beeld van uw interne beheersing

Naar onze mening is de interne beheersing binnen uw gemeente als geheel **voldoende** om tot een getrouwe jaarrekening en rechtmatigheidsverantwoording te komen. Onze mening wordt ondersteund door de bevindingen die voortkomen uit de werkzaamheden van de VIC over het eerste halfjaar.

Deze positieve boodschap wil echter niet zeggen dat er geen verbeteringen mogelijk, en op enkele onderdelen noodzakelijk, zijn. In deze Boardletter zijn diverse bevindingen en aanbevelingen opgenomen die het college kunnen ondersteunen bij het realiseren van deze verbeteringen. Ook in de rapportage van de VIC zijn zeer waardevolle aanbevelingen opgenomen.

Op de volgende pagina hebben wij voor de belangrijkste processen onze visie gegeven op de kwaliteit van de interne beheersing in het kader van de jaarrekening en de rechtmatigheidsverantwoording, inclusief de vooruitgang ten opzichte van het voorgaande jaar. Hierbij hebben wij kwetsbaarheid van de organisatie vanwege de concentratie van kennis bij één of een zeer beperkt aantal medewerkers niet meegenomen.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Ons beeld van uw interne beheersing

Proces	Status	Tov 2022	Belangrijkste reden classificatie niet-groen
Debiteuren en verkoopfacturatie	●	gelijk	Veel handmatige werkzaamheden; hoge foutgevoeligheid
Omgevingsvergunningen	●	beter	Bouwkosten vaker gecontroleerd; koppeling K2F en PB
Ontvangen subsidies	●	gelijk	Geen centraal subsidieregister; volledigheid niet gewaarborgd
Huren en pachten	●	gelijk	Geen koppeling tussen VBS en K2F; veel handmatige acties
Treasury	●	gelijk	
Inkopen en factuurverwerking	●	gelijk	Prestatielevering niet gewaarborgd en niet altijd aantoonbaar
Betalingsorganisatie	●	gelijk	Geen afgedwongen vier-ogen bij betalingen GWS Suite
Aanbestedingen	●	beter	Ingeschatte duur van overeenkomst, alsmede inhuur. Voor de inhuur is in augustus een DAS geïmplementeerd.
Personeel- en salarisadministratie	●	gelijk	
Wmo	●	beter	Onderbouwing van besluiten niet altijd zichtbaar, processen zijn niet volledig beschreven
Jeugd	●	beter	Verordening is verouderd; processen zijn niet beschreven
Verstrekke subsidies	●	gelijk	Voorwaarden en maatschappelijke effecten niet bewaakt
Participatiewet	●	gelijk	
Memoriaalboekingen	●	gelijk	Geen functiescheiding tussen initiëren en uitvoeren boekingen
Risicomanagement	●	gelijk	(Fraude)risicomanagement niet geborgd in de organisatie
Beheersing Verbonden partijen	●	gelijk	

Legenda	Betekenis
●	Urgente bevindingen in het proces; materiële bedreiging voor de getrouwheid en rechtmatigheid
●	Belangrijke bevindingen in het proces; geen bedreiging voor de getrouwheid en rechtmatigheid
●	Geen belangrijke bevindingen in het proces

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

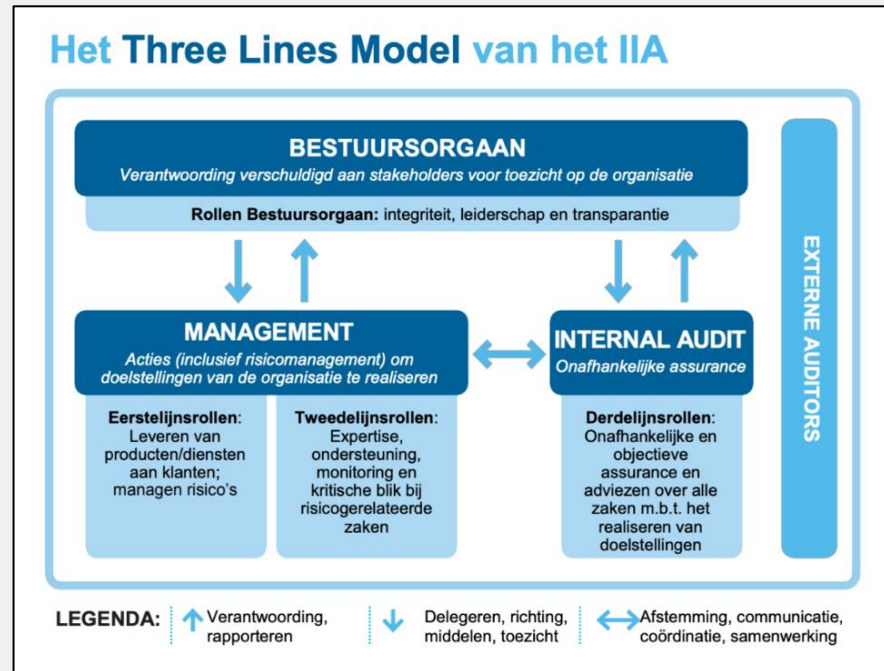
Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Ons beeld van uw controleomgeving

Onze controlefilosofie is, naast het controleren van de jaarrekening, gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief digitalisering hiervan. Dit doen wij door middel van het aangepaste 3-lines model. Hierin zijn de traditionele drie lijnen vervangen door zes principes, die hieronder zijn samengevat.

Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de interne beheersing risico's worden ondervangen. Hierbij nemen wij het zogenaamde push-left principe als uitgangspunt. Het push-left principe is erop gericht de interne beheersing in de 1e en 2e lijn te optimaliseren. Dit vanuit het uitgangspunt dat fouten voorkomen beter is dan achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de 1e en 2e lijn, dan zullen wij deze rapporteren als bevinding, ook als deze in de 3e lijn ondervangen worden.

Maar belangrijker is dat in dit model meer dan voorheen de nadruk gelegd wordt op de zachte controlemaatregelen in organisatie. Deze soft controls zijn van grote waarde voor de interne beheersing van uw gemeente en voor onze risicoanalyse in de controleaanpak. Zonder soft controls kunnen we niet controleren. Ze zijn randvoorwaardelijk voor de werking van de harde beheersmaatregelen. De kwaliteit van de soft controls bepalen mede de hoeveelheid werkzaamheden die we gaan verrichten voor het vaststellen van de werking van de "harde" interne beheersmaatregelen en de omvang van onze gegevensgerichte werkzaamheden.

Wij hebben daarom met behulp van dit model uw controleomgeving in beeld gebracht. De bevindingen hebben we opgenomen op de volgende [pagina](#).

Belangrijkste boodschappen

Interne beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Ons beeld van uw controleomgeving

Eerste lijn

Ons beeld van uw controleomgeving is dat de organisatie bestaat uit toegewijde medewerkers met veel kennis op hun specifieke vakgebied die over het algemeen trots zijn om bij gemeente Den Helder werkzaam te zijn. Tevens valt ons op dat een grote groep medewerkers al lang verbonden is aan de gemeente, in of relatief dichtbij de stad woont en zeer begaan is met de bewoners en bedrijven in de gemeente. Hierdoor is er een grote betrokkenheid en sociale cohesie voelbaar. De keerzijde hiervan is dat oude patronen en werkwijzen zijn ingesloten in de processen die innovatie (kunnen) tegen gaan.

Een andere bedreiging die wij waarnemen is de kwetsbaarheid van de organisatie indien deze medewerkers langdurig afwezig zijn of de organisatie verlaten. Dit risico wordt versterkt doordat (werk)processen beperkt zijn beschreven. Processen die wel beschreven zijn worden niet altijd uitgevoerd zoals ze bedoeld zijn. In plaats daarvan vinden veel werkzaamheden ad hoc plaats, houden medewerkers eigen overzichten bij en wordt er nog veel gebruik gemaakt van handmatige overzichten en vastleggingen. Hierbij steunt de organisatie (zeer) sterk op de ervaring van individuele medewerkers. Bij personeelsverloop gaat daarom kennis verloren en hebben nieuwe medewerkers moeite om zich de aan hen toegewezen taken en processen efficiënt eigen te maken. Het gevolg is dat ook deze nieuwe medewerkers hun eigen overzichten en een eigen werkwijze ontwikkelen. Daarnaast is specifieke kennis, in het bijzonder van complexe dossiers, vaak geconcentreerd bij één medewerker. Indien deze medewerkers wegvallen, is er zeer beperkte vervanging beschikbaar om de complexe dossiers en processen direct over te nemen.

Tweede lijn

In de controleomgeving missen wij een expliciete tweede lijn die de eerste lijn in de breedte ondersteunt, risico's signaleert en bewaakt en met een onafhankelijk kritische blik meekijkt bij het uitvoeren van processen en complexe dossiers. Deze rol zou kunnen worden uitgevoerd door een concerncontroller. Deze is echter vacant. De aanwezige risicospecialisten en business-controllers hebben in de praktijk een belangrijke rol in de eerste lijn.

Tevens missen wij een duidelijke visie welke plaats de concern-controller zou moeten innemen in de interne beheersing binnen gemeente Den Helder, in het bijzonder ten aanzien van het signaleren en bewaken van risico's met een materiële omvang. Wij hebben het college aangeraden om deze visie op korte termijn te ontwikkelen. Op basis van deze visie kan de tweede lijn opnieuw worden ingericht in de organisatie, inclusief de rol en functie van concerncontroller die al enige tijd niet is ingevuld.

Derde lijn

De derde lijn binnen de gemeente wordt gevormd door de adviseurs VIC binnen Team Financiën. Op de volgende [pagina](#) hebben wij meer inhoudelijk ons beeld van de VIC gegeven. Vanuit de controleomgeving gezien vinden wij het onwenselijk dat deze derde lijn is ondergebracht bij Team Financiën in de eerste lijn. Hierdoor kan er een belangentegenstelling ontstaan indien de VIC bevindingen heeft bij de processen die de eindverantwoordelijkheid zijn van de teamleider Financiën. Dit hebben wij [hier](#) verder uitgewerkt.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Ons beeld van uw controleomgeving

Sturing van gedrag door prestatiemanagement

Binnen het aangepaste 3-lines model wordt een belangrijke randvoorwaarde ingenomen door de sturing, coördinatie en afstemming van activiteiten binnen en tussen teams. In deze situatie vormt het collegeprogramma de basis voor de strategie, domein-overstijgende thema's en programma's en doelstellingen van de organisatie. Op basis van deze uitgangspunten worden kritische prestatie-indicatoren (KPI's) en budgetten opgesteld die moeten waarborgen dat individuele doelstellingen aansluiten bij de doelstellingen van de organisatie.

Wij hebben op basis van de begroting 2023 geconstateerd dat deze situatie binnen gemeente Den Helder goed op gang gebracht is, maar verder ontwikkeld kan worden. De kern van de begroting en jaarstukken zijn al relatief concreet met doelstellingen en gekwantificeerde prestatie-indicatoren. Hierbij is een duidelijk verband tussen de genoemde indicatoren en de doelstellingen waaraan zij gekoppeld zijn. Het mist naar onze mening echter nog aan een zichtbare verbinding naar het coalitieprogramma en de diverse beleidsdocumenten. Tevens zijn de prestatie-indicatoren niet zichtbaar gekoppeld aan teamdoelen of individuele prestatieafspraken.

Wij hebben het college aangeraden om het prestatiemanagement binnen de gemeente verder vorm te geven door doelstellingen en prestatie-indicatoren top-down binnen de hele organisatie door te voeren. De rapportage over de realisatie van de doelstellingen kan dan bottom-up worden gemeten en gerapporteerd via de reguliere planning & control cyclus. Om dit te realiseren bevelen wij u aan om bovenstaande op te nemen als uitvoering van de visie op planning & control.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Ons beeld van de (verbijzonderde) interne controle

Ons beeld van de (verbijzonderde) interne controle is dat de adviseurs VIC hun werkzaamheden zeer nauwgezet, kritisch en zorgvuldig uitvoeren. Hierdoor kunnen wij op een goede wijze gebruik maken van hun werkzaamheden. Omdat de VIC gepositioneerd is binnen Team Financiën in de eerste lijn, kunnen we echter niet steunen op de werkzaamheden. Met andere woorden: we dienen zelfstandig aanvullende werkzaamheden uit te voeren op processen en transacties die een verhoogd risico hebben dat ze een fout van materieel belang bevatten.

Voorgaand jaar hebben wij de positie van VIC binnen het Team Financiën reeds besproken. Op dat moment heeft de organisatie aangegeven dat de huidige positionering een bewuste keuze is. Naar de mening van het college zijn er voldoende waarborgen aanwezig om de onafhankelijkheid van de VIC te verzekeren. De belangrijkste waarborg is dat de VIC kan rapporteren buiten de teamleider Financiën om. Onze ervaring is echter dat dit sporadisch plaatsvindt als er een intern verschil van mening is. Derhalve hebben wij het college in overweging gegeven om de VIC zowel functioneel als hiërarchisch direct te positioneren onder de concerncontroller.

VIC rapportage 2023

Bij onze interim-controle hebben wij gebruik gemaakt van de VIC-rapportage over het eerste halfjaar van 2023. Wij zijn blij met de kritische en gedetailleerde bevindingen die in dit rapport zijn opgenomen. Het geheel is goed gestructureerd en overzichtelijk vormgegeven. Het rapport is voorzien van concrete adviezen die goed toepasbaar zijn in de praktijk.

Daarnaast wordt aandacht besteed aan de opvolging van bevindingen en adviezen van de VIC en de accountant uit eerdere jaren.

Een punt van aandacht is de conclusievorming naar aanleiding van de gedane bevindingen voor de verdere werkzaamheden van de VIC, de externe accountant of de rechtmatigheidsverantwoording.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Ons beeld van de (verbijzonderde) interne controle

Doorontwikkeling VIC

In 2023 is het VIC plan op een goede manier verder doorontwikkeld. Een belangrijke verbetering is dat er meer aandacht is voor frauderisico's. Daarnaast is de risicoclassificatie per proces beter onderbouwd. Desalniettemin zien wij mogelijkheden om de VIC en haar controleplan verder door te ontwikkelen:

- Wij hebben het college aanbevolen om het VIC-plan integraal te evalueren op toegevoegde waarde voor de organisatie. Onderdelen die geen waarde toevoegen aan uw (strategische) doelstellingen, waaronder het onderbouwd kunnen afgeven van een rechtmatigheidsverklaring, zouden kunnen worden geschrapt of verminderd.
- Een specifieke risicoanalyse per proces ontbreekt nog in het VIC-plan. In een algemene paragraaf wordt de reikwijdte van de VIC-werkzaamheden beperkt tot drie algemeen geformuleerde risico's. Voor de organisatie heeft het echter toegevoegde waarde om tevens te kijken naar de doelmatigheid en de juistheid van bepaalde processen, dan wel naar processen die een afbreukrisico vormen richting burgers en bedrijven.
- IT-risico's en IT-werkzaamheden worden nog niet meegenomen in het VIC-plan. De opzet, bestaan en werking van de IT-beheersorganisatie is echter een cruciaal onderdeel om een uitspraak te doen over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties.
- Betrek grote, risicovolle en/of politiek gevoelige projecten in het VIC-plan. Een voorbeeld hiervan is de interne beheersing op en de bijdragen aan de verbonden partijen.

- In een aantal gevallen heeft de VIC geen verbijzonderde interne controle uitgevoerd, maar een volledig interne controle. In de ideale situatie ligt de verantwoordelijkheid van deze interne controle bij het uitvoerende team in de eerste lijn. Wij onderkennen dat de uitvoering van de interne controle, ook als dit in de eerste lijn niet heeft plaatsgevonden, een wezenlijk onderdeel uitmaakt van de interne beheersing van de gemeente. Het risico van het uitvoeren ervan door de VIC is dat de verantwoordelijkheden binnen het 3-lines model verschuiven. Daarom hebben wij het college aangeraden om het overnemen van de 'reguliere' interne controle door de VIC zoveel mogelijk te beperken en tijdiger met de uitvoerende teams in overleg te gaan indien de interne controles niet (tijdig) worden uitgevoerd.
- De werkzaamheden van de VIC zijn nog volledig gegevensgericht op basis van het toetsen van hard controls in het proces. Voor de komende jaren raden wij u echter aan om ook de soft controls onderdeel te maken van het VIC-plan, waaronder bij de te ontwikkelen risicoanalyse.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomangement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Het college geeft dit jaar voor het eerst de rechtmatigheidsverantwoording af

Rol van de accountant

Met ingang van dit jaar moet het college verantwoording afleggen over de rechtmatigheid. Deze rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van de jaarrekening. Daarom valt deze verantwoording binnen de reikwijdte van de controle van de jaarrekening. Daarmee zijn voor de raad waarborgen ingebouwd dat het college niet zomaar de verantwoording kan opstellen en afgeven.

Omdat wij geen apart oordeel meer geven over de rechtmatigheid van de jaarrekening, hebben rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden, voor zover deze niet van invloed zijn op het getrouwe beeld, geen invloed op de controleverklaring. Hierdoor kan het voorkomen dat er omvangrijke rechtmatigheidsfouten opgenomen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording van het college, terwijl de strekking van de controleverklaring goedkeurend is. Dit is het geval als de omvangrijke rechtmatigheidsfouten getrouw opgenomen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording. Dit laatste moet voor de raad uiteraard geen belemmering zijn om met u een kritisch gesprek te voeren over de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden.

Aanpassen van verordeningen

Zoals hiervoor aangegeven is de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording de rolverdeling tussen raad, college en accountant gewijzigd. Dit heeft ook effect op de financiële verordening en de controleverordening van de gemeente. Wij hebben geconstateerd dat deze verordeningen bij uw gemeente nog niet zijn aangepast. De nieuwe financiële verordening is in concept gereed, maar moet op het moment van het schrijven van de Boardletter nog worden behandeld in de gemeenteraad. De controleverordening is echter nog niet geagendeerd. Derhalve raden wij u aan om deze op korte termijn aan te passen aan de nieuwe wetgeving.

Begrotingsonrechtmatigheid in de financiële verantwoording

In artikel 19 van de nieuwe financiële verordening is door de raad antwoord gegeven op de vraag welke overschrijdingen van de begroting als acceptabel worden aangemerkt. Deze overschrijdingen moeten wel benoemd worden in de rechtmatigheidsverantwoording, maar hoeven niet nader te worden toegelicht. In de Kadernota Rechtmatigheid is aan begrotingsonrechtmatigheid echter een bredere betekenis gegeven dan uitsluitend de overschrijding van de lasten. Ook onderschrijding van de baten is in beginsel onrechtmatig, alsmede een onderschrijding in de lasten als er een onevenredig aantal prestaties niet is geleverd.

In de auditcommissie van 9 november 2023 is dit besproken met de leden van de commissie en de aanwezige medewerkers van de organisaties. Wij hebben in die vergadering begrepen dat er een redactionele wijziging zal plaatsvinden in de definitieve verordening.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Ons beeld van uw risicomanagementproces, inclusief frauderisico's

Risicomanagement is in ontwikkeling

Het risicomanagementproces is opgenomen in het *Beleidskader weerstandsvermogen en risicomanagement gemeente Den Helder*. Hierin is een duidelijke uiteenzetting gegevens van de achtergrond, doelen en kaders van het risicomanagementproces binnen de gemeente.

In het beleidskader is terecht benoemd dat risicomanagement bij veel gemeenten nog onvoldoende een onderdeel vormt van de normale bedrijfsvoering. Wij zien dat binnen gemeente Den Helder goede eerste stappen zijn gezet om dit te realiseren, maar dit proces is nog niet afgerond. De kaders zijn goed uiteengezet in het Beleidskader, maar moeten nog in de volle breedte in de organisatie worden geïmplementeerd. Een voorbeeld is dat risicomanagement nog niet in de processen van de organisatie is geïntegreerd. Tevens is er nog beperkt aandacht voor fraude- en IT-risico's.

Op dit moment worden risico's uit de organisatie gehaald en geëvalueerd als gevolg van de door het BBV afgedwongen actualisatie bij de begroting en jaarrekening, en nog niet een gestructureerd proces om het risicoprofiel van de gemeente te beheersen. Wij raden u daarom aan om de uitgangspunten uit het Beleidskader wederom onder de aandacht te brengen van het lijnmanagement. Hoewel de visie van de gemeente is dat risicomanagement een lijnverantwoordelijkheid is, is het naar onze mening van belang dat dit proces door een onafhankelijke medewerker wordt bewaakt, zoals de concerncontroller.

Verantwoordelijkheid voor fraude ligt bij u en het college

De primaire verantwoordelijkheid voor de preventie en detectie van fraude ligt zowel bij u als het college van burgemeester en wethouders. Het is onze verantwoordelijkheid als accountants om door planning en uitvoering van de controle een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de financiële overzichten als geheel vrij zijn van een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude (of van fouten).

Frauderisico's deels opgenomen in werkzaamheden VIC

Reeds meerdere jaren is fraude binnen de publieke sector een belangrijk onderwerp van gesprek. De maatschappelijke aandacht voor dit onderwerp heeft ervoor gezorgd dat meer en meer wordt verwacht dat het college en de directie zelfstandig een interne frauderisicoanalyse opstelt. Een dergelijke analyse helpt de organisatie om frauderisicofactoren te identificeren en te beheersen. Hierdoor kan fraude zoveel mogelijk worden tegen gegaan.

Binnen de gemeente Den Helder is reeds een opzet gemaakt van een frauderisicoanalyse. Hierbij worden frauderisico's benoemd, inclusief de getroffen beheersmaatregelen. In de werkplannen van de VIC is een deel van deze risico's met bijpassende beheersmaatregelen al opgenomen. Een volgende stap is om de frauderisico's ook te integreren in de dagelijkse bedrijfsvoering van de organisatie, mede als onderdeel van het uit te voeren M&O beleid, zodat ze gaan 'leven' in de organisatie.

Belangrijkste boodschappen

Interne beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Ons beeld van uw risicomanagementproces, inclusief frauderisico's

Frauderisico's in onze controle

Naast het betrekken van de interne frauderisicoanalyse hebben wij op basis van onze beroepsregels de volgende aanvullende werkzaamheden uitgevoerd in het kader van fraude:

- Het uitvoeren van een eigen risicoanalyse per proces waarin de drie kenmerken van fraude: rationalisatie, druk en gelegenheid worden afgezet tegen de kans en de impact;
- Frauderisico's bespreken met de Auditcommissie, het college en de gemeentesecretaris;
- Beoordelen of nevenfuncties van het college en de directie aanleiding geven tot een verhoogd risico;
- Beoordelen of er signalen zijn voor een verhoogd risico op fraude vanuit notulen, persberichten en andere (openbare) publicaties;
- Integrale analyse van de financiële administratie op ongebruikelijke boekingen, zoals onverwachte verschuivingen tussen budgetten en/of kredieten;
- Controle van het gunningsproces van inkoop- en aanbestedingstransacties;
- Controle van de prestatielevering in het inkoopproces;
- Nadere werkzaamheden uitvoeren van een proces/transactie in het kader van onvoorspelbaarheid.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn tot op heden geen bijzonderheden voortgekomen.

Fraude in de controleverklaring

Wij zijn verplicht om in onze controleverklaring een aparte sectie op te nemen over fraude. Hierin staat welke werkzaamheden wij hebben uitgevoerd om frauderisico's te onderkennen die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang en om deze risico's te mitigeren. In de verklaring zullen wij ook opnemen wat de belangrijkste waarnemingen en uitkomsten zijn van deze werkzaamheden.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Ons beeld van uw P&C cyclus

De planning & control (P&C) cyclus van uw gemeente is volop in ontwikkeling. Eerder dit jaar is de Visie op planning en control 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Aan deze visie ligt het *Onderzoeksrapport Planning & Control Gemeente Den Helder* ten grondslag. In dit rapport is onderzoek gedaan naar de werking van de huidige P&C instrumenten, waarbij de onderzoekers zich voornamelijk gericht hebben op de sturingskant van de Planning & Control-cyclus: van kadernota, begroting tot tussentijdse rapportage. De jaarstukken zijn buiten het onderzoek gelaten, omdat het onderzoek zich richt op de sturende werking van de Planning & Control cyclus en niet op de verantwoording. Hiermee geven de onderzoekers, naar onze mening ten onrechte, aan dat de jaarstukken geen sturende werking hebben. In een goed functionerende P&C cyclus vormen de jaarstukken echter een belangrijk sturingsinstrument voor de Kadernota. Feiten en omstandigheden die een effect hebben gehad op de realisatie van doelstellingen of die, gedwongen, leiden tot aanpassing van de kaders voor de komende jaren, blijken immers uit de jaarstukken. Deze koppeling is wel gemaakt in de door de gemeenteraad vastgestelde visie.

Het college heeft in november 2023 haar ambtelijke implementatieplan om de visie tot uitvoering te brengen, in concept aan de auditcommissie uitgebracht. In dit plan zijn de afspraken inzichtelijk gemaakt in welke tempo de visie in de praktijk worden gebracht en op welke momenten de gemeenteraad beleidskaders zal moeten herzien en andere besluiten moet nemen om de visie te realiseren. Hiermee heeft het plan meer het karakter van een mijlpalenplanning dan een plan op welke wijze de Visie op Planning & Control kan worden geïmplementeerd.

Voor een daadwerkelijk implementatieplan zou het document naar onze mening meer moeten toezien op de inhoud en minder op het proces. Zo ontbreekt een duidelijk standpunt hoe de raad meegenomen gaat worden bij het bepalen van de effectindicatoren of het korter en gericht maken van de paragrafen. Door dit wel te doen, wordt de noodzakelijke betrokkenheid van de gemeenteraad benadrukt.

Daarnaast gaat het implementatieplan uit van het feit dat het college en de organisatie primair sturend zijn in de opzet van de nieuwe P&C documenten, in het bijzonder door het aanbieden van formats en voorbeelden ter bespreking, in plaats van raadsleden mee te nemen in het opstellen van deze formats en voorbeelden in bijvoorbeeld werkgroepen. Hierbij kan aangesloten worden bij de werkwijze van gemeente Apeldoorn, die in het onderzoeksrapport als voorbeeld wordt genoemd. Naar onze mening draagt dit bij aan de kwaliteit en draagvlak van de P&C documenten. Voorwaarde hiervoor is wel dat raadsleden daadwerkelijk actief betrokken willen zijn.

Wij hebben het college geadviseerd om met de raad te bespreken op welke wijze zij betrokken wil worden bij het ontwikkelen van de nieuwe P&C documenten. Dit is ook besproken met de leden van de auditcommissie op 9 november 2023.

Tenslotte verwijzen wij u graag naar ons [advies](#) bij het onderwerp Controleomgeving om de maximaal vier effectindicatoren per programma door te vertalen in de organisatie- en personeelssturing door middel van resultaatgerichte afspraken (top-down) en rapportage over de realisatie van de indicatoren (bottom-up).

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Ons beeld van uw IT-omgeving en innovatie in de interne beheersing

Algemeen

In het kader van de jaarrekeningcontrole zullen wij een IT-audit naar de opzet en het bestaan van de algemene IT-beheersmaatregelen uitvoeren. Dit zijn de beheersmaatregelen die uw organisatie heeft getroffen om ervoor te zorgen dat de IT-systemen betrouwbaar en integer zijn. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen met impact op de gegevensverwerking. Hierbij richten wij ons op de voor de jaarrekening belangrijkste applicaties, waaronder:

- Key2Financiën (financiële administratie);
- Suite voor Sociaal Domein (sociaal domein)
- Youforce (salarisadministratie)

Onze IT-auditwerkzaamheden hebben niet als doel om te komen tot een beoordeling van de IT-organisatie of IT-omgeving als geheel, maar zijn uitsluitend gericht geweest op het verkrijgen van voldoende zekerheid ten aanzien van de continue, betrouwbare werking van de IT-omgeving en beheersing van de betreffende processen met behulp van uw systemen en data voor zover relevant in het kader van de controle van de jaarrekening.

Wij moeten onze werkzaamheden nog uitvoeren

Op het moment dat wij deze Boardletter bespreken met de auditcommissie zijn onze werkzaamheden ten aanzien van uw IT-omgeving nog niet gestart. Daarom zullen wij eventuele bevindingen in ons rapport van bevindingen opnemen.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Specifieke bevindingen in uw processen

Wij zullen de controle van de jaarrekening volledig gegevensgericht uitvoeren, omdat de interne beheersing van de organisatie nog niet voldoende is voor een meer systeemgerichte controleaanpak. Daarom hebben wij onze bevindingen in de managementletter voor het college en deze Boardletter vooral beperkt om dit basisniveau te bereiken. Wel hebben wij wel samen met uw VIC in hoofdlijnen de belangrijkste processen van de gemeente in kaart gebracht.

Een belangrijk onderdeel van de VIC is het bewaken van de opvolging van haar bevindingen en de bevindingen van de accountant uit het voorgaande jaar. Hiertoe heeft zij een overzicht gemaakt met 73 bevindingen en aanbevelen die elkaar deels overlappen. In dit overzicht wordt de status bijgehouden van de opvolging van de bevindingen en aanbevelingen, inclusief wie verantwoordelijk is voor deze opvolging.

Hoewel wij hebben gesignaleerd dat de opvolging nog niet voor alle 73 punten zichtbaar gemaakt is, vinden wij het een goede ontwikkeling dat de voortgang wordt bewaakt. Hierdoor draagt de VIC aantoonbaar bij aan het lerende vermogen van de organisatie.

De (actualisatie van de) bevindingen en aanbevelingen met de hoogste prioriteit voor de interne beheersing en jaarrekening hebben wij hieronder samengevat.

Bedrijfsvoering

Prestatielevering inkopen niet geborgd in de eerste lijn

Uit de werkzaamheden van de VIC over het eerste halfjaar is gebleken dat de aantoonbare prestatielevering in de eerste lijn nog niet is gewaarborgd. Indien de prestatielevering in het inkoopproces niet zichtbaar kan worden aangetoond, is het risico aanwezig dat ten onrechte betalingen worden gedaan aan derden. Tevens verhoogd dit het risico dat fraude onopgemerkt kan plaatsvinden. In de Boardletter van voorgaand jaar is de aanbeveling opgenomen om een proces op te stellen die medewerkers en PAV'ers duidelijkheid geeft op welke wijze de prestatielevering zichtbaar kan worden aangetoond. De organisatie is bereid om deze aanbeveling op te volgen, maar wil men voorkomen dat dit leidt tot een tijdrovend proces voor de PAV'ers. Wij begrijpen dit bezwaar en denken graag mee om dit proces efficiënt in te richten.

Voorgaand jaar is de prestatielevering achteraf alsnog vastgesteld door de VIC. Bij de VIC werkzaamheden in 2023 is gebleken dat dit in twee gevallen niet is gelukt.

Geen nieuwe onrechtmatigheden geconstateerd

In de afgelopen jaren zijn diverse onrechtmatigheden geconstateerd bij de (Europese) aanbestedingen. Hoewel de rechtmatigheid van de aanbestedingen nog steeds aandacht vraagt, zijn wij verheugd te constateren dat er in het eerste halfjaar van 2023 geen nieuwe onrechtmatigheden zijn geconstateerd in de (Europese) aanbestedingen.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Specifieke bevindingen in uw processen

Sociaal domein

Positieve ontwikkelingen in de interne beheersing van Wmo

Het team Wmo heeft het afgelopen jaar een goede ontwikkeling doorgemaakt, mede door uitbreiding van in het aantal vaste medewerkers. De verbeteringen in de processen en de kwaliteit van het team hebben er ertoe geleid dat er geen bevindingen zijn geconstateerd door de VIC, noch door ons.

Beheersing kosten van Jeugdzorg heeft de aandacht

Ook door het team Jeugd zijn belangrijke stappen gezet om de interne beheersing te verbeteren. Dit heeft geleid tot een daling van de door de VIC geconstateerde fouten en onduidelijkheden. De processen binnen dit team blijven echter kwetsbaar.

Naast de beheersing van het primaire proces, heeft het team ook goede stappen gezet in de beheersing van de zorgkosten. Dit heeft er onder andere toe geleid dat bij herindicering van zorg scherper gekeken wordt naar behaalde doelen, of het voortzetten van zorg nodig is en of de zorg nog past bij de cliënt..

Een andere verbetering van de interne beheersing van de zorgkosten is het dashboard Jeugdzorg. Hoewel het gebruik van het dashboard nog in de kinderschoenen staat, is de opzet van het dashboard een goede stap vooruit.

Maatschappelijke effecten subsidieverlening krijgen nog onvoldoende aandacht

In het najaar van 2021 heeft de rekenkamercommissie haar *Rapport onderzoek Subsidiebeleid en uitvoering* uitgebracht. In dit rapport signaleert de rekenkamercommissie onder andere dat bij het verstrekken en vaststellen van subsidies niet voldoende oog is voor de maatschappelijke effecten die gerealiseerd (moeten) worden met de subsidieverstrekking, alsmede of deze maatschappelijke effecten passen binnen het gemeentelijke beleid.

Wij hebben geconstateerd dat de conclusies en aanbevelingen uit het rapport nog onverkort van kracht zijn. Hierdoor is het risico aanwezig dat subsidielasten onrechtmatig zijn als niet kan worden vastgesteld of deze de beoogde maatschappelijke effecten en (kwalitatieve) afspraken uit de subsidiebeschikking realiseren. Tevens is niet gewaarborgd dat de (omvangrijke) lasten niet bijdragen aan het gemeentelijk beleid.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Specifieke bevindingen in uw processen

Verbonden partijen

Wij hebben geconstateerd dat de interne beheersing van de verbonden partijen adequaat, maar kwetsbaar is. Er is veel kennis en ervaring aanwezig bij de financieel adviseur die verantwoordelijk is voor deze interne beheersing. Dit is, net als vorig jaar, direct de grootste kwetsbaarheid. Indien deze financieel adviseur wegvalt, is er geen vervanging beschikbaar om de complexe dossiers direct over te nemen. Gedurende 2023 is er wel een andere medewerker van het team Financiën aangewezen als achtervang, maar deze medewerker verricht een heel andere functie en beschikt nog niet over de specifieke kennis die nodig is.

Buiten de continuïteit van de dossierkennis zijn er geen kwetsbaarheden geconstateerd in de interne beheersing waar de gemeente invloed op heeft. De voornaamste risico's zijn duidelijk in beeld bij de organisatie. Daarnaast vindt er regelmatig overleg plaats met de verbonden partijen over actuele ontwikkelingen, aanwezige risico's en behaalde resultaten. De specifieke aandachtspunten en financiële risico's voor de gemeenten zijn bekend en worden waar mogelijk adequaat beheerst.

Waardering kapitaalbelang in Willemsoord

Eén van de significantie risico's die wij hebben gedefinieerd voor onze controle van de jaarrekening 2023 is dat de waardering van het kapitaalbelang in Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Willemsoord B.V. (hierna: Willemsoord) niet juist is. Feitelijk komt dit erop neer dat het kapitaalbelang duurzaam minder waard is dan het bedrag wat voor het kapitaalbelang betaald is. In dit licht is het van belang dat de gemeente inzicht heeft in de feitelijke financiële situatie van het Willemsoord.

Op basis van de concept-jaarrekening 2022 hebben wij geconstateerd dat de financiële positie van de deelneming zorgelijk is. De liquiditeit is zeer slecht, vooral omdat een belangrijk deel van de investeringen is gefinancierd met een kortlopend rekening courant krediet. Dit is een belangrijke reden geweest van het college om Willemsoord een langlopende hypothecaire lening te verstrekken tegen een relatief lager rentepercentage, teneinde de bedrijfsvoering te herfinancieren. Zonder deze herfinanciering was het risico aanzienlijk dat Willemsoord niet aan haar verplichten zou kunnen voldoen. Dit wordt versterkt omdat wij hebben begrepen dat Willemsoord te maken heeft met een uitdagende onderhouds- en duurzaamheidsopgave.

Mede op advies in het accountantsverslag 2022, vindt op het moment van deze rapportage een onderzoek plaats naar, onder andere, de financiële positie van Willemsoord. Wij hebben het college verzocht om op basis van de resultaten van dit onderzoek een onderbouwde positie in te nemen ten aanzien van de waardering van het kapitaalbelang in de jaarrekening 2023. Wij hebben daarbij geadviseerd om de ingenomen positie voor te leggen aan de Commissie BBV gezien het financiële effect van een mogelijke verdere afwaardering.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Interne beheersing

Controleomgeving

(Verbijzonderde) interne controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Risicomanagement en fraude

P&C cyclus

IT-omgeving en innovatie

Bevindingen in uw processen

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Vooruitblik jaarrekeningcontrole 2023

Planning eindejaarscontrole 2023

Nu de interim-controle is afgerond, zullen wij ons samen met de organisatie de komende maanden gaan richten uit het uitvoeren van de werkzaamheden in het kader van de eindejaarscontrole. De planning van onze werkzaamheden ziet er als volgt uit:

	Afspraak	Verantwoordelijk		Deadline
		ETL A&O	Gemeente	
1	Lijst op te leveren specificaties eindejaarscontrole aanleveren	●		15 november 2023
2	Tussentijdse afstemming gebeurtenissen en transacties met een significant effect op de jaarrekening	●	●	31 januari 2024
3	Start controle grondexploitaties, Sisa (deels) en WNT	●		21 februari 2024
4	Volledige oplevering uitgevoerde verbijzonderde interne controles, inclusief dossiervoering		●	18 maart 2024
5	Oplevering jaarrekening, inclusief volledig balansdossier		●	18 maart 2024
6	Start controle jaarrekening	●		18 maart 2024
7	Start controle prestatielevering Sociaal Domein	●		11 april 2024
8	Bespreken controlebevindingen met ambtelijke organisatie	●	●	16 april 2024
9	Bespreken controlebevindingen met portefeuillehouder	●	●	23 april 2024
10	Bespreken controlebevindingen in auditcommissie	●	●	29 mei 2024

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen met effect op uw gemeente - BBV en BADO

Per 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers in werking getreden. Hierin is ook de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording voor gemeenten, provincies en waterschappen opgenomen. Voor de verdere uitwerking voor gemeenten en provincies dienen het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd te worden.

Gedurende de afgelopen zomermaanden heeft het concept-beluit met hierin de voorgenomen wijzigingen in de tekst van het BBV en de BADO ter consultatie voorgelegd. De wijzigingen die zijn voorgesteld zijn omvangrijk en hebben direct effect op uw gemeente. Hieronder is een samenvatting gemaakt van de belangrijkste punten:

BADO

De belangrijkste voorgestelde wijzigingen in het BADO zijn:

- Geen afzonderlijke goedkeuringstolerantie meer voor fouten en onzekerheden, maar 2% voor fouten en onzekerheden opgeteld. Hiermee vervalt dus de grens van 1% respectievelijk 3%.
- De grondslag voor de goedkeuringstolerantie verandert naar de lasten exclusief dotaties reserves. De drempel voor een anders dan goedkeurende verklaring wordt derhalve lager.
- Als accountant moeten we nog steeds de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties vaststellen van de specifieke uitkeringen die opgenomen zijn in de Sisa-bijlage. Ons oordeel hierover moeten wij opnemen in een aparte sectie in de controleverklaring met als titel "Verklaring betreffende overige door wet en regelgeving gestelde eisen".

- Ook voor deelverantwoordingen waarbij een afzonderlijke controleverklaring afgegeven moet worden, geldt de controletolerantie van 2%. Er kan echter gemotiveerd gekozen worden voor een andere omvangsbasis dan de totale lasten van de deelverantwoording als grondslag.
- De nieuwe tabel met af te geven oordelen luidt als volgt:

Materialiteit	Goedkeuring	Beperking	Oordeelonthouding of afkeuring
Fouten in de jaarrekening en onzekerheden in de controle	<2%	>2% - <4%	>4%

BBV

De belangrijkste voorgestelde wijzigingen in het BBV zijn:

- De rechtmatigheidsverantwoording wordt expliciet opgenomen in het BBV. Deze wordt expliciet opgenomen in artikel 24 BBV als onderdeel van de jaarrekening. In het nieuwe artikel 58b is inhoud gegeven aan de inhoud van de rechtmatigheidsverantwoording en de verantwoordingsgrens.
- Er komt een 8ste verplichte paragraaf: Openbaarheid. In het nieuwe artikel 16a wordt opgenomen aan welke eisen deze nieuwe paragraaf moet voldoen.

Belangrijkste boodschappen

Interne beheersing

Vooruitblik jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen

Actuele ontwikkelingen met effect op uw gemeente - BBV en BADO

In september 2023 zijn de concept-wijzigingen in het BBV en het BADO voorgelegd aan de Algemene Rekenkamer (AR) voor ambtelijke reactie. Om tot haar reactie te komen heeft de AR ook de Kadernota Rechtmatigheid 2023 betrokken.

In haar ambtelijke reactie heeft de AR aangegeven dat zij ernstige bezwaren heeft tegen de voorgelegde uitwerking van het BBV en het BADO. Daarnaast heeft zij haar bezwaren kenbaar gemaakt ten aanzien van diverse passages die zijn opgenomen in de geldende Kadernota Rechtmatigheid 2023.

Mede naar aanleiding van de reactie van de AR en, in een eerder stadium, de ontvangen consultaties vanuit de sector, worden de wijzigingen in het BBV en het BADO op dit moment tegen het licht gehouden door vertegenwoordigers van het ministerie van Binnenlandse Zaken, ministerie van Financiën, de Commissie BBV en de NBA. Op dit moment is nog niet bekend wat het effect hiervan is op de uiteindelijke wetswijziging en de ingangsdatum hiervan.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen

Actuele ontwikkelingen met effect op uw gemeente - Sociaal domein

Nieuwe Iv3-indeling Jeugd en Wmo

Voor het jaar 2025 en verder willen de ministeries van VWS en BZK wijzigingen doorvoeren in de Iv3-indeling voor Jeugd en Wmo. Bij de huidige indeling zijn diverse knelpunten gesignaleerd. Hierover is in werksessies in april 2023 en bij de regiodagen gemeentefinanciën al het gesprek met gemeenten gevoerd. Inmiddels is samen met VNG gewerkt aan een nieuwe indeling. In oktober is de nieuwe indeling voorgelegd aan gemeenten

Op het moment van deze rapportage zijn er een aantal punten die nog verder verkend moeten worden met gemeenten:

- Het apart inzichtelijk maken van het taakveld Wijkteams (6.2) voor Jeugd en Wmo.
- Het voornemen om een nieuw taakveld te creëren voor niet ingekocht aanbod Jeugd. Vooruitlopend op dit mogelijk nieuwe taakveld wordt onderzocht of en hoe gemeenten hier inzicht in kunnen krijgen.
- Het voornemen om aparte taakvelden te maken voor personeelslasten Jeugd en Wmo om te voorkomen dat personeelslasten over alle andere taakvelden Jeugd en Wmo toegerekend moet worden.

Akkoord landelijk tarief jeugdbescherming

De rijksoverheid en de VNG hebben een akkoord bereikt over een landelijk tarief voor de uitvoering van jeugdbescherming en de jeugdreclassering. Het rijk draagt vanaf 2024 een bedrag van € 30 miljoen bij om de nieuwe tarifiering te bekostigen. Ondanks de inzet van de VNG om het minimumtarief al volgend jaar in te laten gaan, bleek dit niet meer haalbaar.

Gegeven de krapte op de arbeidsmarkt en de tijd die het kost om jeugdbeschermers op te leiden, is het de partijen niet realistisch om in 2024 in alle regio's al volledig volgens de nieuwe landelijke normen te werken. Afgesproken is dat de financiële middelen gereed staan voor de bekostiging van extra jeugdbeschermers, als en zodra die beschikbaar zijn. Het jaar 2024 geldt als een overgangsjaar.

De extra middelen vanuit de rijksoverheid komen bij gemeenten binnen via het gemeentefonds. Zij moeten het nieuwe tarief hanteren in prijsafspraken met de GI's.

Nieuwe verdeelsystematiek Energietoeslag 2023

Op het moment van deze rapportage zijn de definitieve budgetten voor de energietoeslag nog niet bekend, omdat het wetsvoorstel eenmalige energietoeslag 2023 nog niet door het parlement is aangenomen. Aangezien de aangepaste verdeelsystematiek tot herverdeeffecten leidt, heeft de Rijksoverheid alvast inzicht willen geven in de nieuwe verdeelsystematiek en de effecten daarvan. Dit heeft als doel dat gemeenten zich beleidsmatig alvast kunnen voorbereiden op het budget dat zij (nog) ontvangen voor de Energietoeslag 2023. Dit is met name belangrijk voor die gemeenten waar sprake is van een relatief groot negatief of positief herverdeeffect ten opzichte van 2022. Het daadwerkelijk uitkeren van de energietoeslag 2023 kan pas nadat het wetsvoorstel is aangenomen. Via deze [link](#) is een overzicht te vinden van de verdeeffecten per gemeente.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen

Actuele ontwikkelingen met effect op uw gemeente - WNT

Verantwoordingsmodel WNT gepubliceerd

Het verantwoordingsmodel voor de openbaarmaking van de WNT-gegevens over kalenderjaar 2023 is gepubliceerd. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het verantwoordingsmodel WNT 2021 zijn:

- Het bedrag waarbij voor topfunctionarissen kan worden volstaan met een verkorte WNT-verantwoording is gewijzigd van een totale bezoldiging van € 1.800 of minder naar een totale bezoldiging van € 1.900 of minder.
- In tabel 1b hoeft voor een topfunctionaris zonder dienstbetrekking niet langer de gegevens aangaande het uurtarief openbaar te worden gemaakt.
- In het kader van de verantwoordingsvrijstelling is één van de vier cumulatieve voorwaarden die gelden voor deze vrijstelling verruimt, te weten het criterium aangaande de brutoloonsom is gewijzigd van maximaal € 160.000 naar maximaal € 175.000.
- Tot slot is er ter verduidelijking aanvullende uitleg opgenomen aangaande de keuzemogelijkheid tot het opnemen van een WNT-verantwoording van een WNT-instelling behorende tot een groep in de geconsolideerde jaarrekening dan wel een enkelvoudige jaarrekening van een andere rechtspersoon van dezelfde groep.

Voor een nadere uitwerking van genoemde wijzigingen kunt u (de toelichting bij) het verantwoordingsmodel raadplegen. Het verantwoordingsmodel is [hier](#) te vinden.

Controleprotocol WNT gepubliceerd

Ook is het Controleprotocol WNT 2023 gepubliceerd. In dit protocol wordt de wijze beschreven waarop de accountantscontrole op de naleving van de WNT over het kalenderjaar 2023 dient plaats te vinden. Het is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Dit controleprotocol is minimaal gewijzigd ten opzichte van het vorige controleprotocol.

Algemeen bezoldigingsmaximum 2023 vastgesteld

Het algemene bezoldigingsmaximum wordt jaarlijks aangepast aan de loonontwikkeling bij de overheid in het voorgaande jaar. Voor 2023 is het algemeen bezoldigingsmaximum vastgesteld op een bedrag van € 233.000. Het besluit vindt u [hier](#).

Ook de bezoldigingsmaxima voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking zijn voor 2024 geïndexeerd. De eerste twaalf kalendermaanden mag de bezoldiging niet meer bedragen dan de som van € 30.800 per maand voor de eerste zes maanden en € 23.400 per maand voor de volgende zes maanden waarin de functie wordt vervuld. Het maximumuurtarief bedraagt vanaf 2023 voor de eerste twaalf kalendermaanden € 221.

Belangrijkste
boodschappen

Interne
beheersing

Vooruitblik
jaarrekeningcontrole

Bijlagen

Actuele ontwikkelingen

ASSURANCE &
OVERHEIDSACCOUNTANTS

Bedankt voor de fijne samenwerking

